

[Udenrigsministeren.]

I forbindelse med omtalen af Danmarks bilaterale bistand har jeg hidtil alene berørt projekt- og programbistanden. Der er imidlertid grund til også at fremhæve den del af vor faglige bistand, der på forskellig måde ydes som personelbistand, det vil sige udsendelse af eksperter og frivillige, modtagelse af stipendiater fra udviklingslandene samt afholdelse af kurser og seminarer. Disse bistandsformer er af særlig betydning, fordi Danmark med det høje uddannelsesniveau, vi har, har gode muligheder for overførsel af faglig viden. Mangelen på faglig ekspertise er et af de meget afgørende problemer for udviklingslandene, og her vil Danmark også i fremtiden kunne gøre en væsentlig indsats.

I 5 års planen er det oplyst, at tallet for udsendelse af de frivillige er dalende. Det vil derfor være naturligt, om man stillede sig det spørgsmål, om frivilligprogrammet er blevet den succes, som vi oprindeligt havde håbet på. Svaret på dette må være, at udsendelsen af danske frivillige til udviklingslandene er et betydningsfuldt led i det danske bistandssamarbejde, også selv om programmet måske ikke helt har fået det omfang, vi havde ventet.

Når tilgangen er vigende for tiden, tror jeg, det hænger sammen med den usikre situation på arbejdsmarkedet. De unge tør simpelt hen ikke forlade en god stilling herhjemme for at arbejde i 2 år i et udviklingsland. Hertil kommer, at for de værnepligtsfrivillige er årsagen til den svigtende tilgang, at tjenestetiden er blevet nedsat. Jeg mener imidlertid, at frivilligprogrammet bør bevares, så længe der fra udviklingslandenes side udtrykkes ønske om det. Jeg anser det for at være af stor værdi, at der eksisterer mulighed for, at unge på denne måde kan deltage i u-landsarbejdet. Denne kombination af faglig dygtighed og et stærkt engagement i udviklingslandenes problemer er efter min mening meget betydningsfuld.

I forbindelse med vor bilaterale bistand vil jeg gerne sige nogle ord om prioriteringen af udviklingsprojekter til gavn for kvinderne i udviklingslandene. Kvindernes plads er — måske lidt vel sent, det skal jeg indrømme — blevet et væsentligt spørgsmål i vor bistandspolitik. Det er et af de resultater, der kom ud af kvindekonferencen i

Mexico i 1975, og som blev understreget på en konference for nylig i rådet for internationalt udviklingssamarbejde her.

Det var tidligere en almindelig antagelse, at kvinderne i udviklingslandene ganske automatisk ville få del i de forbedrede levevilkår, som følger af et lands udvikling, men ikke mindst Ester Boserups banebrydende arbejder har imidlertid vist, at dette ikke altid er tilfældet. Kvindernes stilling i udviklingslandene er ofte meget svag. De er i mange tilfælde at finde blandt de allerfattigste samfundsgrupper. Alene derfor vejer hensynet til kvinderne tungt i vore bistandsbestræbelser. Men det er også nødvendigt at understrege betydningen af, at der gives kvinderne mulighed for at bidrage til deres lands udvikling gennem en udadvendt, en samfundsmæssig indsats.

Hvorledes kan vi så bære os ad med at hjælpe udviklingslandenes kvinder, når vi samtidig skal tage hensyn til modtagerlandets kulturmønster og ret til selv at afgøre bistandens form? Først og fremmest må vi afværge, at vore projekter skader kvindernes stilling. Ester Boserup har påvist, at visse projekter, som i og for sig har været gode ud fra et almindeligt udviklingssynspunkt, f. eks. har medført, at kvinderne er blevet frataget deres indtjeningsmuligheder. Det er derfor vigtigt, at vi bestræber os på at inddrage kvinderne i udviklingsprocessen og giver høj prioritet til projekter, der er særlig egnet til at forbedre vilkårene for udviklingslandenes kvinder.

Jeg vil gerne vende tilbage til spørgsmålet om valg af modtagerlande af dansk tosidet bistand. Med de få undtagelser, der bekræfter hovedreglen, har udviklingssamarbejdet været baseret på princippet om, at valget af modtagerlande ikke bør være afhængigt af de politiske forhold i landene, men alene afgøres ud fra udviklingsmæssige kriterier.

Under førstebehandlingen her for nylig af forslaget om ændringer i loven om internationalt udviklingssamarbejde kom flere af ordførerne ind på dette spørgsmål, og der var som bekendt bred enighed om, at det princip fortsat bør gælde, at vi ikke skal stille politiske krav til de lande, vi yder støtte til. Formålet med bistanden er at hjælpe den almindelige befolkning, hvis tilværelse i mange udviklingslande kun i meget ringe grad berøres af politiske omvælt-